Lietas arhīva Nr. CA-0352-20/33
ECLI:LV:RAT:2020:0507.C30558918.9.S

SPRIEDUMS
Latvijas Republikas vārdā
2020. gada 7.maijā

Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģija šādā sastāvā:
tiesnese referente Dace Jansone,
tiesnese Lidija Pliča,
tiesnese Agnese Veita

rakstveida procesā izskatīja vienkāršotās procedūras lietu ārvalsts komersanta PlusPlus Baltic OU prasībā pret /pers.A/ par parāda, līgumsoda un procentu piedziņu sakarā ar /pers.A/ apelācijas sūdzību par Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesas 2019.gada 22.februāra spriedumu.

Aprakstošā daļa

[1] 2014.gada 27.martā starp AS „mogo" un /pers.A/ tika noslēgts Finanšu līzinga līgums Nr.FLG27032014/0036 (turpmāk arī – līzinga līgums). Ar šo līgumu AS „mogo" ieguva īpašumā transportlīdzekli BMW 520, izlaiduma gads 2001, šasijas Nr. /numurs/ (turpmāk arī – transportlīdzeklis), piešķirot /pers.A/ tiesības to turēt, lietot (nomāt) un izpirkt, bet /pers.A/ apņēmās pieņemt transportlīdzekli līzingā-nomā ar tiesībām to izpirkt, kā arī veikt maksājumus atbilstoši līzinga līguma noteikumiem. Līzinga termiņš tika noteikts 2015.gada 27.novembris.

Ņemot vērā, ka /pers.A/ pārtrauca pildīt no līzinga līguma izrietošās saistības, AS „mogo" 2015.gada 23.februārī vienpusēji atkāpās no līzinga līguma un lūdza veikt kopējā parāda samaksu.

AS „mogo'' pārņēma transportlīdzekli savā valdījumā un 2015.gada 28.septembrī tas tika pārdots par 350 EUR.

2016.gada 20.oktobrī starp AS „mogo" un ārvalsts komersanta PlusPlus Baltic OU noslēgts cesijas līgums Nr. 01/20102016, ar kuru tika cedētas prasījuma tiesības pret /pers.A/.

[2] Ārvalsts komersants PlusPlus Baltic OU (turpmāk arī – prasītājs) cēla tiesā pret /pers.A/ (turpmāk arī – atbildētāja), kurā, pamatojoties uz Civillikuma 1587., 1589., 1652., 1716., 1717., 1753., 1756., 1765., 1934., 1943. pantiem, lūdza piedzīt no atbildētājas parāda pamatsummu 1 526,06 EUR, līgumsodu 54,68 EUR, likumiskos nokavējuma procentus 293,25 EUR, kopā 1 873,99 EUR.

Prasība pamatota ar šādiem apstākļiem.

[2.1] Ņemot vērā, ka atbildētāja saskaņā ar līzinga līgumu bija uzņēmusies maksāšanas saistības, bet neveica maksājumus atbilstoši šī līguma noteikumiem, AS „mogo'' paziņoja par vienpusēju atkāpšanos no līguma un lūdza veikt kopējā parāda samaksu.

Atbildētāja līzinga līgumā apņēmās piecu darba dienu laikā pēc aizdevēja pieprasījuma saņemšanas segt starpību starp atbildētāja parāda un ar transportlīdzekļa pārņemšanu, trūkumu vai bojājumu novēršanu un pārdošanu saistīto izdevumu kopsummu un cenu.

Atbildētāja nav izrādījusi interesi par parādsaistību dzēšanu un maksājumus pilnīga parāda dzēšanai nav veikusi, līdz ar to prasītājs lūdz piedzīt no atbildētājas parādu 1 526,06 EUR.

[2.2] Pamatojoties uz līzinga līguma 14.3., 14.4., 14.5. punktiem, prasītājs ir tiesīgs piemērot līgumsodu, kas aprēķināts 54,68 EUR apmērā.

[2.3] Prasītājs, pamatojoties uz Civillikuma 1765.panta pirmo daļu, ir aprēķinājis arī likumiskos 6 % no 2015.gada 23.februāra (brīdis, kad AS „mogo'' vienpusēji atkāpās no līzinga līguma) līdz 2018.gada 7.maijam 293,25 EUR, kurus lūdz piedzīt no atbildētājas.

[3] Ar Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesas 2019. gada 22.februāra spriedumu prasība tika apmierināta pilnībā. No /pers.A/ par labu PlusPlus Baltie OU piedzīta pamatsumma 1526,06 EUR, līgumsods 54,68 EUR, likumiskie nokavējums procenti 293,25 EUR, kopā 1873,99 EUR, kā arī tiesas izdevumi – valsts nodeva 228,91 EUR un ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi 3,30 EUR. PlusPlus Baltie OU atzītas tiesības saņemt no /pers.A/ 6 % gadā no nesamaksātās parāda pamatsummas par laika posmu līdz sprieduma izpildes (izsoles) dienai.

Spriedums pamatots ar šādiem motīviem.

[3.1] Tiesa atzina, ka prasītāja ir pierādījusi savu prasījumu pamatotību, līdz ar ko prasība ir pamatota un apmierināma.

Tiesa vērtēja sekojošus pierādījumus, kas apstiprina saistības esamību:

1. 2014. gada 27. marta Finanšu līzinga līgumu Nr. FLG27032014/0036, no kura ir redzams, ka aizdevējs izsniedza atbildētājai aizdevumu transportlīdzekļa iegādei;
2. paziņojumu par atkāpšanos no līguma un pastā reģistrēto sūtījumu sarakstu, no kuriem redzams, ka atbildētājai ir nosūtīts paziņojums uz adresi /adrese A/ un ka atbildētāja bija informēta par iemesliem, kādēļ aizdevējs atkāpās no līzinga līguma;
3. 2016. gada 20. oktobra cesijas līgumu Nr. 01/20102016, no kura redzams, ka aizdevējs ir cedējis savas prasījuma tiesības pret atbildētāju prasītājam;
4. 2016. gada 26. oktobra paziņojumu par prasījuma tiesību nodošanu prasītājam un jauno maksājumu veikšanas kārtību, kā pierādījums tam ir 2016. gada 29. novembra apliecinājums par vēstules sagatavošanu un nodošanu pasta pakalpojumu sniedzējam.

[3.2] Saskaņā ar Civillikuma 1838. pantu saistību pienācīgs izpildījums jāpierāda atbildētājam.

Šādi pierādījumi lietā nav iesniegti. Līdz ar to tiesa atzina, ka prasītāja ir pierādījusi savu prasījumu pamatotību un prasība ir pamatota un apmierināma.

[4] Par Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesas 2019.gada 22.februāra spriedumu apelācijas sūdzību iesniedza atbildētāja, lūdzot atcelt spriedumu.

Apelācijas sūdzībā norādīti šādi argumenti.

[4.1] Tiesa ir norādījusi, ka līdz lietas izskatīšanai atbildētāja nav iesniegusi paskaidrojumus uz prasības pieteikumu. Taču, no lietas materiāliem izriet, ka tiesa 2019. gada 17. janvārī tos ir saņēmusi. Līdz ar to sprieduma aprakstošajā daļas 2. un 4. punktā ir konstatēti nepatiesi lietas faktiskie apstākļi. Tiesa nepamatoti nav vērtējusi lietā iesniegtos paskaidrojumus, kas norāda uz prasības nepamatotību un lūgumu izskatīt lietu mutvārdu procesā tiesas sēdē. Tādējādi ir pārkāpta Civilprocesa likuma 250.[26] panta pirmā daļa.

[4.2] Tiesa nav vērtējusi to, ka līgums ir izbeigts 2015. gada 23. februārī. Pie šādiem apstākļiem ir iestājies noilgums saskaņā ar Komerclikuma 406. pantu. Noilgums iestājās 2018. gada 23. februārī, bet prasība tiesā ir celta 2018. gada 9. maijā.

Atbildētāja ar prasītāju nav slēgusi tiesisku darījumu un nav saņēmusi tiesas spriedumā norādīto prasītāja paziņojumu.

[4.3] Atbildētājai bija nepieciešami naudas līdzekļi, tāpēc 2014. gada 27. martā viņa ar AS „mogo" noslēdza līgumu. Lai nodrošinātu naudas līdzekļu atdošanu, kas atbildētājai tika izsniegti, viņa ieķīlāja sev piederošo transportlīdzekli, pārrakstot to uz AS „mogo" vārda.

AS „mogo" aizdotos naudas līdzekļus izsniedza tādā apmērā, lai gadījumā, ja atbildētāja nevarēs šos naudas līdzekļus atgriezt, tad nodotā ķīla dzēstu visu izsniegto aizdevumu. Uz savādākiem noteikumiem naudas izsniegšanu AS „mogo" nevērtē. Tātad AS „mogo" ar šo transportlīdzekli pilnībā nodrošinājās pret gaidāmajiem zaudējumiem, jo vērtība vairākkārt pārsniedz ķīlas vērtību.

Apmēram septiņus mēnešus pēc līzinga līguma noslēgšanas atbildētājai radās finanšu grūtības un viņa nespēja samaksāt ikmēneša maksājumu, līdz ar to viņa auto nodeva AS „mogo". Transportlīdzekli atbildētāja iegādājās par 12 500 EUR, savukārt ieķīlāšanas brīdī tā cena bija 8000 EUR. Šobrīd tāds transportlīdzeklis maksā aptuveni 3000 EUR.

AS „mogo" pārdeva transportlīdzekli par 350 EUR, kas ir vairākkārt mazāka vērtība, nekā tirgus vērtība. Tādā veidā tā nav rīkojusies kā gādīgs un rūpīgs saimnieks. AS „mogo" darbībās ir saskatāmas dāvinājuma pazīmes un tā ir noteikusi cenu tikai skata pēc.

Šobrīd izveidojusies situācija, ka AS „mogo" īpašumā ir transportlīdzeklis, kuru pārdodot pilnībā varēja atgūt aizdotos naudas līdzekļus, jo transportlīdzekļa vērtība vairākkārt pārsniedz aizdevuma apmērus. Nav pieļaujama parāda atprasīšana divkāršā apmērā.

[4.4] Prasītājs prasījumam ir aprēķinājis papildus naudas līdzekļus, kas ir pretēji 1807. pantam, jo ar cesiju pasliktina atbildētājas stāvokli. Saskaņā ar Civillikuma 1808. pantu atbildētājai nav nekādu saistību pret prasītāju, kurš kā cesionārs nepamatoti vērsies pret viņu tiesā.

[4.5] Atlikušais parāds uz 2015.gada 25.februāri bija 1526,06 EUR. Prasītājs no šīs atlikušās parāda summas nav atņēmis 2015. gada 25. septembrī noteikto transportlīdzekļa pārdošanas cenu 350 EUR, tādējādi maldinot tiesu par faktiskajiem apstākļiem.

[4.6] Tiesas spriedumā likumisko procentu apmērs aprēķināts nepamatoti. Līzinga līguma grafiks netika ar atbildētāju apspriests, pielīgtie procenti ir nesamērīgi lieli un neatbilstoši godīgai darījuma praksei.

[5] Prasītājs par atbildētājas apelācijas sūdzību iesniedza paskaidrojumus, uzskatot, ka pirmās instances tiesa lietu izspriedusi pareizi un prasība ir pamatota un apmierināma.

Paskaidrojumos norādīti šādi argumenti.

[5.1] Lietā nav konstatējams Komerclikuma 406.pantā noteiktais noilgums.

2016. gada 22. novembrī prasītājs nosūtīja atbildētājai paziņojumu par prasījumu tiesību nodošanu uz atbildētājas deklarēto dzīvesvietu. Saskaņā ar Dzīvesvietas deklarēšanas likuma 3. panta pirmo daļu atbildētājai ir pienākums būt sasniedzamai deklarētāja dzīvesvietā. Ņemot vērā minēto uzskatāms, ka atbildētāja ir saņēmusi paziņojumu, kas saskaņā ar Civilprocesa likuma 1905. pantu pārtrauca noilguma iestāšanos pret atbildētāju.

[5.2] Starp atbildētāju un AS „mogo" tika noslēgts līgums, kas pēc būtības ir atgriezeniskā finanšu līzinga līgums. Šī līguma būtība ir tāda, ka potenciālajam līzinga ņēmējam pieder transportlīdzeklis un viņam ir nepieciešami naudas līdzekļi, līdz ar to aizdevējs transportlīdzekli iegādājas no līzinga ņēmēja. Savukārt līzinga ņēmējs tiek reģistrēts kā transportlīdzekļa turētājs un veic maksājumus, tādējādi izpērkot transportlīdzekli.

Prasītājs nepiekrīt atbildētājas apgalvojumam, ka viņa ir devusi transportlīdzekli kā ķīlu, lai noslēgtu līgumu. Konkrētajā gadījumā aizdevējs to iegādājās no atbildētājas.

[5.3] Pamatojoties uz līzinga līguma 15.7. punktu aizdevējs ir tiesīgs transportlīdzekli pārdot par brīvu cenu. Aizdevējs centās pārdot transportlīdzekli pēc iespējas ātrāk. Pie cenas noteikšanas tika ņemts vērā tā tehniskais stāvoklis. Ņemot vērā līguma 15.7. punktu un transportlīdzekļa tehnisko stāvokli, tas tika pārdots par 350 EUR.

[5.4] Atbildētāja nav iesniegusi pierādījumus, ka līzinga līgums neatbilstu godīgai darījuma praksei un procenti par aizdevuma lietošanu būtu pielīgti nesamērīgi augstu. Atbildētāja noslēdza līgumu klātienē, kas viņai deva iespēju neskaidrību gadījumā vērsties pie aizdevēja ar jautājumiem vai izteikt ieteikumus līguma punktu grozījumiem, ko viņa nav darījusi. Atbildētāja ir piekritusi līguma noteikumiem, arī pielīgtajiem procentiem. Atbildētājas labprātīgi veiktie kredīta atmaksas maksājumi laikā no 2014.gada 27.maartam līdz 2015.gada 23.februārim papildus apliecina, ka viņa akceptēja līguma noteikumus.

[6] 2020. gada 30. aprīlī atbildētāja iesniedza lūgumu par pierādījumu pievienošanu, kurā ietverti papildu paskaidrojumi.

Lūgumā norādīti šādi apstākļi.

[6.1] Atbildētāja norāda, ka no BMW 520d, izlaiduma gads 2001, fotogrāfijām ir redzams, ka tas ir labā tehniskā un vizuālā stāvoklī. Minēto apliecina arī lietā esošie pierādījumi no BMW servisa.

No sludinājuma servera www.ss.lv izdrukas ir redzams, ka šī gada martā līdzīga transportlīdzekļa cena ir 1900 EUR, kas pārsniedz prasītāja norādīto pārdošanas cenu. BMW 520d, izlaiduma gads 2001, tika pārdots 5 gadus atpakaļ, kas nozīmē to, ka tajā laikā transportlīdzeklis maksāja vairāk nekā tas maksā šodien. Turklāt, pārdodot transportlīdzekli, šodien tāpat tiktu nosegta aizdevuma summa. Prasītājs nav iesniedzis pierādījumus, kādēļ transportlīdzeklis ir pārdots par cenu 350 EUR.

[6.2] Nepamatots ir prasītāja apgalvojums, ka AS „mogo" izsniedza aizdevumu transportlīdzekļa BMW 520d, izlaiduma gads 2001, iegādei, jo atbildētāja nav iegādājusies minēto transportlīdzekli, bet gan nodevusi to kā ķīlu pret izsniegto aizdevumu.

Tāpat, atbildētāja norāda, ka iepriekšēja tiesas sēdē iesniegtais aprēķins nedod skaidru redzējumu, tas nav pamatots un atšķiras no līgumā noteiktā.

M o t ī v u d a ļ a

[7] Novērtējusi lietā iegūtos pierādījumus un apsvērusi apelācijas sūdzībā norādītos argumentus, Civillietu tiesas kolēģija atzīst, ka ārvalsts komersanta PlusPlus Baltic OU prasība ir noraidāma.

[8] Lietā nav strīda par šādiem faktiskajiem apstākļiem.

[8.1] 2014.gada 27.martā starp AS „mogo" un /pers.A/ tika noslēgts Finanšu līzinga līgums Nr.FLG27032014/0036, ar kuru AS „mogo" no /pers.A/ ieguva īpašumā transportlīdzekli BMW 520, izlaiduma gads 2001, piešķirot /pers.A/ tiesības to turēt, lietot (nomāt) un izpirkt, bet /pers.A/ apņēmās veikt maksājumus 182,50 EUR mēnesī. Līzinga atmaksas termiņš tika noteikts 2015.gada 27.novembris.

[8.2] AS „mogo'' vienpusēji atkāpās no līzinga līguma ar 2015.gada 23.februāri, par ko nosūtīja paziņojumu atbildētājai.

[8.3] Pēc līzinga līguma izbeigšanas /pers.A/ transportlīdzekli BMW 520, izlaiduma gads 2001, nodeva AS „mogo" un 2015.gada 28.septembrī tas tika pārdots par 350 EUR.

[8.4] 2016.gada 20.oktobrī starp AS „mogo" un ārvalsts komersanta PlusPlus Baltic OU noslēgts cesijas līgums Nr. 01/20102016, ar kuru prasītāja ieguva prasījuma tiesības pret /pers.A/ pamatsummas 1526,06 EUR apmērā.

[9] Civillietu tiesas kolēģija ārvalstu komersanta PlusPlus Baltic OU prasību atzīst par nepamatotu un noraidāmu, pamatojoties uz šādiem argumentiem.

[9.1] Ņemot vērā, ka /pers.A/ nav izpildījusi savas līzinga līgumā noteiktās maksāšanas saistības, prasītāja cēlusi tiesā prasību, lūdzot piedzīt no atbildētājas neatdoto pamatparādu 1526,06 EUR.

Saskaņā ar Vispārējo finanšu līzinga līguma noteikumu 6.1. punktu atbildētāja kā līzinga ņēmēja apņēmās veikt transportlīdzekļa izpirkuma maksājumus un procentu maksājumus grafikā noteiktos termiņos, apmēros un valūtā.

Saskaņā ar Vispārējo finanšu līzinga līguma noteikumu 15.3.1.punktu AS „mogo" ir tiesīgs vienpusēji atkāpties no līguma, ja līzinga ņēmējs pilnībā vai daļēji veicis termiņā līgumā noteikto maksājumu. Šo noteikumu 15.4.punkts noteic, ka līguma vienpusējas atkāpšanās gadījumā līzinga ņēmējam ir pienākums nekavējoties pēc AS „mogo'' pieprasījuma nodot transportlīdzekli AS „mogo'' vai tās pilnvarotai personai.

Lietā nav strīda, ka atbildētāja pārtrauca pildīt savas maksāšanas saistības un pēc vienpusējas līzinga līguma izbeigšanas transportlīdzekli ir nodevusi līzinga devējam.

Pēc transportlīdzekļa nodošanas saskaņā ar līzinga līguma 15.7.punktu AS „mogo" ir tiesīgs pārdot transportlīdzekli par brīvu cenu. No transportlīdzekļa pārdošanas iegūtie līdzekļi tiek novirzīti Vispārējo noteikumu 6.6.punktā noteiktajā kārtībā līzinga ņēmēja saistību izpildei un ar transportlīdzekļa pārņemšanu, trūkumu vai bojājumu novēršanu un pārdošanu saistīto izdevumu dzēšanai. Līzinga ņēmējam 5 darba dienu laikā (..) jāsedz starpība starp līzinga ņēmēja parāda un ar transportlīdzekļa (..) pārdošanu saistīto izdevumu kopsummu un cenu, par kādu AS „mogo" (..) pārdod transportlīdzekli trešajai personai.

[9.2] Lietā nav strīda, ka transportlīdzeklis 2015.gada 28.septembrī tika pārdots par 350 EUR. Atbildētājas ieskatā tā ir nepamatoti zema cena, jo transportlīdzekļa patiesā tirgus vērtība uz tā pārdošanas brīdi bija 5000 EUR.

Ņemot vērā, ka līzinga līgumā AS „mogo" bija noteiktas tiesības pārdot transportlīdzekli par brīvu cenu, Civillietu tiesas kolēģija atzīst, ka transportlīdzekļa pārdošanas cenas noteikšana bija līzinga devēja AS „mogo" kompetencē. Tomēr transportlīdzekļa pārdošana pilda atlīdzības funkciju, jo tās mērķis ir iegūt pēc iespējas augstāku samaksu, lai varētu dzēst neizpildītās līzinga līguma saistības, līdz ar to nesamērīgi zemas pārdošanas cenas noteikšana nesasniedz šo mērķi un ir pretēja Civillikuma 1.pantam, kas noteic, ka tiesības izlietojamas un pienākumi pildāmi pēc labas ticības.

Judikatūrā atzīts, ka gadījumā, kad līzinga devējs ir tiesīgs pārdot līzinga objektu pēc sava ieskata, tas ir saprotams kā tiesības pārdot līzinga objektu par tirgum atbilstošu brīvu cenu. Šāda cena var būt arī ātrās realizācijas vērtība, jo, ņemot vērā operatīvā līzinga dabu, līzinga devējs pats līzinga objektu nemēdz izmantot, līdz ar to ir pamatota vēlme un nepieciešamība līzinga objektu pārdot saprātīgi īsā laikā, nevis glabāt, kas radītu papildu izmaksas (*sk. Senāta 2019.gada 4.jūlija spriedumu lietā Nr. SKC-146/2019).*

AS „mogo'' bija tiesības noteikt transportlīdzekļa pārdošanas cenu atbilstošu tā tirgus vērtībai vai ātrās realizācijas vērtībai, tomēr, nosakot to 350 EUR apmērā, nav ievērots neviens no šiem nosacījumiem.

Prasītājs paskaidrojumos norādījis, ka centās pārdot transportlīdzekli pēc iespējas ātrāk, un, ņemot vērā līguma 15.7. punktu un transportlīdzekļa tehnisko stāvokli, tas tika pārdots par 350 EUR.

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 93.panta pirmo daļu katrai pusei jāpierāda tie fakti, uz kuriem tā pamato savus prasījumus vai iebildumus. Prasītājam jāpierāda savu prasījumu pamatotība.

Ja prasītājs atsaucas uz transportlīdzekļa slikto tehnisko stāvokli, kas ietekmēja pārdošanas cenas noteikšanu, tad tā pienākums bija šo faktu pierādīt. Tomēr lietā netika iesniegti pierādījumi par transportlīdzekļa novērtējumu vai tehnisko stāvokli tā pārdošanas brīdī, lai gan tiesa norādīja uz pierādījumu trūkumu attiecībā uz transportlīdzekļa pārdošanas procesu.

Savukārt atbildētāja iesniegusi tiesā pierādījumus, kas pēc viņas ieskatiem apliecina transportlīdzekļa tirgus vērtību, par kādu bija iespējama transportlīdzekļa pārdošana, t.i., SIA „Orenda" valdes priekšsēdētāja /pers. B/ 2019.gada 20.decembra izziņu, kas kā lietotu transportlīdzekļu tirgotājs apliecina, ka transportlīdzekļa BMW 520 d, reģistrācijas Nr. /numurs A/, izlaiduma gads 2001, tirgus cena uz 2015.gada 25.septembri bija 5000 EUR.

Šādos apstākļos Civillietu tiesas kolēģija uzskata, ka transportlīdzeklis tika pārdots par neatbilstoši zemu cenu, t.i., tā cena tika noteikta tikai skata pēc. Minēto apliecina arī fakts, ka AS „mogo" 2014.gada 27.martā iegādājās no atbildētājas šo transportlīdzekli par līzinga līgumā norādīto transportlīdzekļa pirkuma cenu 2300 EUR, bet pēc pusotra gada šo pašu transportlīdzekli pārdeva par 350 EUR, t.i., par ievērojami zemāku summu, neizskaidrojot automašīnas vērtības samazinājumu un neiesniedzot transportlīdzekļa novērtējumu uz pārdošanas brīdi. Proti, nav konstatējams cēlonis tik ievērojam automašīnas vērtības samazinājumam.

Par pamatotu atzīstams atbildētājas arguments, ka AS „mogo" naudu izsniedza vismaz transportlīdzekļa vērtībā, t.i., tādā apmērā, lai naudas neatgriešanas gadījumā, atsavinot automašīnu, izsniegtie naudas līdzekļi tiktu atgūti. Līdz ar to nav šaubu, ka atbildētājas parādsaistības būtu dzēstas, ja transportlīdzeklis būtu pārdots par atbilstošu cenu.

Ņemot vērā, ka neizpildītās parādsaistības, kuras tika cedētas prasītājam, uz 2015.gada 25.februāri bija tikai 1526,06 EUR, transportlīdzekļa pienācīgas atsavināšanas rezultātā tās būtu dzēstas. Līdz ar to prasība daļā par neatdotā pamatparāda piedziņu ir noraidāma.

[9.3] Prasītāja prasības pieteikumā lūgusi piedzīt arī līgumsodu 54,68 EUR apmērā, kas aprēķināts par līzinga līgumā noteikto pienākumu neizpildi vai izpildes kavējumu.

No lietā iesniegtā prasības summas aprēķina redzams, ka līgumsods aprēķināts, pamatojoties uz Vispārējo finanšu līzinga noteikumu 14.2.punktu, kurā noteikts, ka AS „mogo" ir tiesīgs piemērot par līgumā noteikto maksājumu kavējumu līdz saistību izpildei vai līdz līguma izbeigšanai nokavējuma procentus 1 % apmērā no savlaicīgi nesamaksātās summas par katru kavējuma dienu, bet pēc līguma izbeigšanas likumiskos procentus.

Lietā nav strīda par to, ka atbildētāja nonāca finanšu grūtībās un nespēja līzinga līgumā noteiktajā termiņā veikt maksājumus, tomēr līgumsods par maksājumu kavējumu ir atzīstams par netaisnīgu, kura piemērošana no patērētāju aizsardzības viedokļa ir nepieļaujama.

Līzinga līgums noslēgts starp AS „mogo" kā komersantu un pakalpojuma sniedzēju un atbildētāju /pers.A/ kā patērētāju, līdz ar to konkrētajā gadījumā primāri ir jāpārliecinās, vai, nosakot līgumsodu apmēru, ir ievērotas patērētāja tiesības. Proti, tiesai ir pienākums pārbaudīt ar patērētāju slēgta līguma noteikumu atbilstību labticīguma prasībām.

Patērētāju tiesību aizsardzības likuma 6. panta trešās daļas 4. punkts un 5. panta otrās daļas 5. punkts norāda uz tiesas pienākumu vērtēt, vai nav noteikts neproporcionāli liels līgumsods un līguma noteikumi, nostādot patērētāju neizdevīgā stāvoklī, nav pretrunā ar labas ticības principu (*sk. Augstākās tiesas Civillietu departamenta 2016. gada 3. marta spriedums lietā Nr.SKC-94/2016, Augstākās tiesas Civillietu departamenta 2014. gada 28. februāra spriedums lietā Nr.SKC-29/2014*).

Atbilstoši Patērētāju tiesību aizsardzības likuma 6.panta trešās daļas 4.punktam par netaisnīgiem līguma noteikumiem uzskatāmi noteikumi, kas uzliek patērētājam, kurš neizpilda vai nepienācīgi izpilda līgumsaistības, neproporcionāli lielu līgumsodu vai citu kompensāciju par līgumsaistību neizpildi vai nepienācīgu izpildi salīdzinājumā ar līgumsaistību neizpildīšanas vai nepienācīgas izpildīšanas radīto zaudējumu vai ņemot vērā citus apstākļus. Savukārt atbilstoši šīs likuma normas vienpadsmitajai daļai tiesa, izšķirot strīdu vai veicot citas no ražotāja, pārdevēja vai pakalpojuma sniedzēja un patērētāja noslēgtā līguma izrietošās procesuālās darbības, izvērtē līguma noteikumus un strīda atrisināšanai attiecībā uz patērētāju nepiemēro līgumā ietvertos netaisnīgos noteikumus.

Vispārējo finanšu līzinga līguma noteikumu 14.2.punktā noteiktais līgumsods 1 % apmērā par katru kavējuma dienu ir acīmredzami nesamērīgs un neproporcionāls, jo mēneša laikā var sasniegt 30 %. Šādu vienpusēji noteiktu un nesamērīgi augstu līgumsodu nevar atzīt par atbilstošu labticīgumam, jo tas nostāda patērētāju izteikti neizdevīgā stāvoklī.

Judikatūrā ir atzīts, ja tiesa atzīst līgumā ar patērētāju pielīgto līgumsodu par netaisnīgu, līgumsodu nevar samazināt, bet šis līguma noteikums nav piemērojams vispār (*sk. Augstākās tiesas Civillietu departamenta 2016. gada 1. jūlija spriedums lietā Nr.SKC-277/2016*).

Ņemot vērā minēto, Civillietu tiesas kolēģija atzīst, ka konkrētajā gadījumā nav pamata piemērot līzinga līgumā noteikto līgumsodu par maksājumu kavējumu.

[9.4] Prasībā prasītājs lūdzis piedzīt arī likumiskos nokavējuma procentus 293,25 EUR apmērā, kas aprēķināti saskaņā ar Civillikuma 1765.pantu par laika periodu no līguma izbeigšanas.

Civillietu tiesas kolēģija arī šo prasījumu atzīst par nepamatotu, jo, kā jau iepriekš norādīts, AS „mogo" pienākums bija tūlīt pār līguma izbeigšanas transportlīdzekli pārdot par pamatoti noteiktu pirkuma maksu un no iegūtajiem līdzekļiem dzēst parādsaistības, tomēr šo pienākumu tā nav veikusi. Līdz ar to nav pamata konstatēt atbildētājas nokavējumu un piedzīt likumiskos procentus.

[9.5] Civillietu tiesas kolēģija uzskata, ka atbildētājas iebildums, ka prasība ir noraidāma, jo ir iestājies noilgums, nav pamatots.

Saskaņā ar Komerclikuma 406.pantu no komercdarījuma izrietošie prasījumi noilgst triju gadu laikā, ja likumā nav noteikts cits noilguma termiņš.

Tiesības prasīt saistību neizpildi radās no līzinga līguma izbeigšanas brīža – 2015.gada 23.februāra. Informācija par prasījuma tiesību nodošanu prasītājam un atgādinājums par saistību neizpildi /pers.A/ tika nosūtīts 2016.gada 26.oktobrī, savukārt 2017.gada 14.jūnijā PlusPlus Baltic OU iesniedza tiesā pieteikumu par saistības piespiedu izpildīšanu brīdinājuma kārtībā, kas pārtrauca noilgumu. Tā kā prasība tiesā ir celta 2018.gada 9.maijā, noilgums nav konstatējams.

[10] Pirmās instances tiesa, apmierinot prasību, spriedumā nav motivējusi līgumsoda un procentu piedziņu, tāpat tiesa nav ņēmusi vērā atbildētājas paskaidrojumus un nav izvērtējusi visus lietā iesniegtos pierādījumus. Līdz ar to spriedumu nevar uzskatīt par pamatotu un argumentētu.

Tiesa saīsinātu spriedumu par prasības apmierināšanu taisījusi 2019.gada 24.janvārī, spriedumā norādot, ka atbildētāja līdz lietas izskatīšanai nav iesniegusi paskaidrojumus, lai gan no lietai pievienotajiem /pers.A/ rakstveida paskaidrojumiem redzams, ka tie ir saņemti Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesā 2019.gada 17.janvārī, t.i., pirms sprieduma taisīšanas. Tiesneša rezolūcija uz paskaidrojumiem, ka tie saņemti pēc noteiktā paskaidrojumu iesniegšanas termiņa, nedod tiesības ignorēt šos paskaidrojumus.

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 74.panta otrās daļas 7.punktu pusēm ir tiesības dot tiesai mutvārdu un rakstveida paskaidrojumus. Turklāt paskaidrojumi atbilstoši Civilprocesa likuma 166.pantam var tikt iesniegti ne tikai tiesneša noteiktajā termiņā, bet arī lietas izskatīšanas laikā.

Ja ir nokavēts tiesneša noteiktais procesuālais termiņš paskaidrojumu sniegšanai, tad atbilstoši Civilprocesa likuma 49.panta noteikumiem tos nebija pamats pieņemt. Tomēr, lai gan paskaidrojumi netika iesniegti noteiktajā termiņā, tiesnesis tos nav atdevis atbildētājai, bet kopā ar tiem pievienotajiem pierādījumiem ir pieņēmis un pievienojis lietai, spriedumā nevērtējot tajos izteiktos iebildumus pret prasību.

Pirmās instances tiesa spriedumu motīvu daļā uzskaitījusi, kādus pierādījumus vērtē, tomēr faktiski vērtējumu šiem pierādījumiem tā arī nav devusi, aprobežojoties ar apgalvojumu, ka ir pierādīta saistības esamība. Faktiski tiesas motīvi, ar kādiem ir apmierināta prasība, satur tikai norādi, ka atbildētāja saskaņā ar Civillikuma 1838.pantu nav iesniegusi pierādījumus par saistības (samaksas) pienācīgu izpildi. Prasījums par līgumsoda un procentu piedziņu tiesas sprieduma motīvu daļā vispār nav izvērtēts un nav pat aplūkots.

Šādos apstākļos tiesa nav ar pienācīgu rūpību izpildījusi Civilprocesa likuma 8.panta pirmajā daļā noteikto pienākumu noskaidrot lietas apstākļus, pārbaudot pierādījumus, kas novedis pie nepamatotas prasības apmierināšanas.

[11] Saskaņā ar Civilprocesa likuma 41.panta pirmo daļu pusei, kuras labā taisīts spriedums, tiesa piespriež no otras puses visus tās samaksātos tiesas izdevumus.

Ņemot vērā, ka prasība ir noraidāma, no prasītāja atbildētājas labā piedzenama par apelācijas sūdzību samaksātā valsts nodeva 228,91 EUR.

R e z o l u t ī v ā d a ļ a

Pamatojoties uz Civilprocesa likuma 431. – 434.pantu, Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģija

n o s p r i e d a

noraidīt ārvalsts komersanta PlusPlus Baltic OU prasību pret /pers.A/ par parāda 1526,06 EUR, līgumsoda 54,68 EUR un likumisko procentu 293,25 EUR piedziņu.

Piedzīt no ārvalsts komersanta PlusPlus Baltic OU, reģistrācijas Nr. 12273105, /pers.A/, personas kods /personas kods/, valsts nodevu 228,91 EUR.

Noteikt termiņu sprieduma daļā par tiesas izdevumu piedziņu labprātīgai izpildei – 50 dienas no sprieduma spēkā stāšanās dienas.

Spriedums nav pārsūdzams.

Tiesnese D. Jansone

Tiesnese L. Pliča